

KOMPETENCJE UCZNI

FORMY MUZYCZNE

Klasa V

Uczeń:

- zna i rozumie cel przedmiotu; potrafi wyjaśnić, czym jest dzieło muzyczne; rozumie pojęcie analizy muzycznej; wie na czym polega percepcja dzieła muzycznego; wie na czym polega specyfika dzieła muzycznego w odróżnieniu od innych dzieł sztuki
- zna klasyfikację form muzycznych podług różnych kryteriów (środki wykonawcze, technika, ujęcie historyczne, architektonika formy)
- wymienia i definiuje elementy muzyczne (melodyka, rytmika, harmonika, dynamika, agogika, artykulacja, kolorystyka)
- zna i wyjaśnia pojęcia związane z rytmiką np. rytm, metrum, takt, synkopa, polimetria, polirytmia, homorytmia; rozróżnia w analizie słuchowej i słuchowo-wzrokowej rodzaje rytmiki, np. swobodna, ustalona, zmienna, okresowa: taneczna, motoryczna, miarowa, marszowa; określa na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej cechy charakterystyczne rytmiki
- wymienia i wyjaśnia pojęcia związane z melodyką np. melodia, melika, melos, ambitus; zwraca uwagę na stosunek tekstu do melodii, rozróżnia melodykę sylabiczną i melizmatyczną; określa cechy charakterystyczne melodyki, posługuje się w analizie określeniami melodyka kantylenowa, figuracyjna, ornamentalna, recytatywna, koloraturowa
- wyjaśnia pojęcie harmonika, posługuje się określeniami: modalna, funkcyjna, sonorystyczna; dostrzega związek między przemianami historycznymi muzyki, a rodzajem harmoniki np. znaczenie stroju równomiernie temperowanego dla harmoniki funkcyjnej; rozróżnia w analizie słuchowej rodzaje harmoniki; określa w oparciu o zapis muzyczny tonację utworu w harmonice funkcyjnej
- wyjaśnia pojęcie agogiki i jej podstawowe rodzaje ze względu na sposób oznaczenia tempa w utworze: słowne, metronomiczne, przy pomocy jednostek czasu; wyróżnia podstawowe grupy tempa, posługuje się słownymi oznaczeniami tempa i stosuje je w praktyce; określa na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej cechy charakterystyczne agogiki oraz jej sposób funkcjonowania w utworze
- wyjaśnia pojęcie dynamiki, posługuje się słownymi oznaczeniami dynamicznymi i stosuje je w praktyce; określa na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej cechy charakterystyczne dynamiki i sposób jej funkcjonowania w utworze
- wyjaśnia pojęcie artykulacji, zna podstawowe oznaczenia artykulacyjne i stosuje je w praktyce; określa na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej cechy charakterystyczne artykulacji w wysłuchanym utworze
- wyjaśnia pojęcie kolorystyki; zna podstawowe określenia wyrazowe stosowane w zapisie muzycznym; określa na podstawie analizy słuchowej rolę kolorystyki w utworze, wskazuje środki kompozytorskie i wyrazowe służące uzyskaniu różnych efektów kolorystycznych
- zna wieloznaczność pojęcia faktura; wymienia rodzaje faktury oraz wyjaśnia pojęcia: monofonia, polifonia: imitacyjna i kontrastowa, homofonia, faktura homogeniczna i poligeniczna, faktura polifonizująca i homofonizująca oraz faktura toponofoniczna; rozróżnia i charakteryzuje na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej rodzaje faktury dzieła muzycznego np. fortepianową, chóralną, polifoniczną, homofoniczną

- wymienia i opisuje podstawowe zasady kształtowania dzieła muzycznego: szeregowanie, ewolucyjność, okresowość; dostrzega zjawiska podobieństwa, kontrastu, polimorfii, izomorfii,
- potrafi scharakteryzować gatunki i formy eksponujące element rytmiczny (tańce użytkowe i stylizowane; suita barokowa; marsz; scherzo)
- potrafi scharakteryzować formy figuracyjne (etiuda, preludium, toccata, fantazja); zna typy figuracji
- zna formy polifoniczne; wymienia rodzaje imitacji ścisłej i swobodnej; rozpoznaje w przykładach słuchowych i słuchowo-wzrokowych technikę kanoniczną; rozpoznaje w nutach przykłady imitacji ścisłej (ruch prosty, inwersja, diminucja, augmentacja) i swobodnej; zna zasady kształtowania fugi; wskazuje w zapisie nutowym współczynniki fugi (temat, łącznik, kontrapunkt)
- wymienia i rozpoznaje środki techniki wariacyjnej zastosowane w utworach od baroku do współczesności; rozpoznaje słuchowo formę wariacji w dziełach z różnych epok historycznych
- zna genezę formy sonatowej; zna cykl sonatowy i jego części składowe; zna cechy, ogólny schemat oraz zasady kształtowania klasycznej formy sonatowej; wskazuje i opisuje tematy w ekspozycji; porównuje reprzyzę z ekspozycją; dokonuje, na podstawie nagrania i zapisu nutowego, ogólnego podziału formy sonatowej na ekspozycję, przetworzenie i reprzyzę; zna zastosowanie formy sonatowej

Klasa VI

Uczeń:

- zna pozostałe części cyklu sonatowego; zna najczęściej spotykane układy formalne; wymienia typy ronda; opisuje cechy ronda starofrancuskiego i klasycznego oraz podaje schemat budowy różnych typów ronda klasycznego; zna zasadę kształtowania formy oraz określa ogólny schemat ronda na podstawie analizy słuchowej i w oparciu o zapis nutowy
- umie scharakteryzować koncert i inne formy koncertujące (koncert barokowy; klasyczny; koncert romantyczny; inne formy koncertujące takie jak symfonia, rondo, rapsodia)
- zna formy i gatunki muzyki programowej; potrafi scharakteryzować miniaturę programową i cykle miniatur, gatunek uwertury koncertowej i suity orkiestrowej, poemat symfoniczny i symfonię programową
- zna formy „mieszane” o swobodnych układach formalnych (ballada, rapsodia, intermezza, bagatela itp.)
- potrafi scharakteryzować formy wokalne i wokalno-instrumentalne
- zna podział gatunków w oparciu o rodzaje literackie (liryka – pieśń i kantata; epika – oratorium; dramat – opera i dramat muzyczny)
- orientuje się w podziale form na religijne i świeckie
- potrafi scharakteryzować typy pieśni i ich budowę formalną (pieśń zwrotkowa, zwrotkowo-wariacyjna, przekomponowana, deklamacyjna, ballada)
- potrafi scharakteryzować typy kantaty (religijna i świecka); zna i potrafi rozpoznać współczynniki formy kantaty (arie, recytatywy i chóry)
- potrafi scharakteryzować oratorium i pasję (
- zna inne formy muzyki religijnej (msza, hymn, psalm, sekwencja)
- zna współczynniki formy operowej (aria i jej rodzaje; typy recytatywów; fragmenty zespołowe i chóralne; potrafi analizować rolę orkiestry w różnych typach oper)
- zna specyfikę dramatu muzycznego

- zna specyfikę formy baletowej i suitry baletowej; potrafi scharakteryzować fragmenty baletowe w operze i dramacie muzycznym